

Dzimumu līdztiesības komitejas 51. sēde

PROTOKOLS Nr. 23

Rīgā, *MS Teams* platformā plkst. 15.00

2026. gada 19. martā

Sēdi vada:

Ingus Alliks, Labklājības ministrijas (turpmāk – LM) valsts sekretārs, Dzimumu līdztiesības komitejas (turpmāk - Komiteja) vadītājs

Sēdē piedalās:

Agnese Gaile, LM Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktores vietniece, Komitejas vadītāja vietniece

Kitija Eglīte, Satiksmes ministrijas Attīstības un finanšu plānošanas departamenta Stratēģiskās plānošanas un finanšu nodaļas vecākā referente

Žanete Zvaigzne, Finanšu ministrijas Budžeta politikas attīstības departamenta Budžeta metodoloģijas nodaļas vadītāja vietniece

Alise Patrīcija Dimante, Latvijas pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās biroja juriste

Daiga Ivsiņa, Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta vecākā eksperte

Laura Boltāne, Veselības ministrijas Pārnozaru politikas koordinācijas nodaļas vadītāja

Edīte Kalniņa, biedrības “Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls”

valdes līdzpriekšsēdētāja

Daina Mežecka, Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja Latvijā padomniece

Laura Kornete, Valsts Kancelejas Cilvēkresursu politikas nodaļas konsultante

Inete Ielīte, Biedrības “Latvijas Bērnu forums” valdes priekšsēdētāja

Kristīne Pakārkle, Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskā padomniece

Gatis Smidrovskis, Biedrības “Tēvi” valdes loceklis

Lauris Bokišs, Biedrības “Tēvi” valdes loceklis

Elīta Kresse, Biedrības “Latvijas Pašvaldību savienība” padomniece ārējo sakaru jautājumos

Madara Grīnšteine, Biedrības “Centrs MARTA” attīstības sadarbības nodaļas vadītāja

Zane Pūpola, LM Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta vecākā eksperte

Uzaicinātie dalībnieki:

Diāna Jakaite, LM Valsts sekretāra vietniece

Evija Kūla, LM Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktores vietniece

Anna Juškāne, LM Projekta "Izvērtējumi pierādījumos balstītas sociālās politikas pilnveidei" koordinatore

Līga Rože-Reimate, lektore, Biznesa vadības koledža

Anita Lasmane. Docente, Biznesa vadības koledža

Lāsma Balceraitė, lektore, Biznesa vadības koledža

Alisa Lāce, lektore, Biznesa vadības koledža

Sēdē nepiedalās:

Silva Laure, Latvijas Jaunatnes padomes pārstāve

Eva Selga, Latvijas personāla vadīšanas asociācijas valdes priekšsēdētāja

Māra Maija Vēbere, Aizsardzības ministrijas Aizsardzības plānošanas un analīzes departamenta, Struktūras un militārā personāla attīstības plānošanas nodaļas vecākā referente

Ērika Todjēre, Valsts pārvaldes politikas departamenta Cilvēkresursu politikas nodaļas vadītāja

Irēna Putane, Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta vecākā eksperte

Jānis Šnakšis, Zemkopības ministrijas Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes nodaļas vadītājs

Anete Ilves, Tiesībsarga biroja Diskriminācijas novēršanas nodaļas vadītāja

Linda Romele, arodbiedrības "Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība" eksperte izglītības, nodarbinātības un sociālajos jautājumos

Pēteris Leiškalns, biedrības "Latvijas Darba devēju konfederācija" sociālās drošības eksperts

Inga Akmentiņa-Smildziņa, biedrības "Fonds mammām un Tētiem" vadītāja

Linda Naudiša, Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta Sabiedrības integrācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstības nodaļas vecākā referente

Ronalds Petrovskis, Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta vecākais referents

Zane Pommere, Ārlietu ministrijas Starptautisko organizāciju un cilvēktiesību departamenta Cilvēktiesību nodaļas trešā sekretāre

Viktorija Tkačenko, Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta projekta koordinatore

Sēdi protokolē:

1. Darba kārtības apspriešana.

I. Alliks informē, ka šī ir Komitejas 51.sēde, pateicas Komitejas locekļiem par līdzšinējo darbu, iepazīstina ar sēdes darba kārtību, un jautā, vai Komitejas locekļiem ir kādi papildinājumi piedāvātajai darba kārtībai. I. Ielīte aicina sadaļā "Citi jautājumi" iekļaut sarunu par jaunām politikas iniciatīvām un iespēju Komitejas locekļu sarakstu papildināt ar Latvijas Bankas pārstāvi. Komitejas vadītājs piekrīt ierosinātos jautājumus iekļaut darba kārtībā. Citi priekšlikumi par darba kārtības papildināšanu vai maiņu netiek saņemti, tādēļ Komitejas vadītājs aicina sākt Dzimumu līdztiesības komitejas sēdi.

Vienojas: apstiprināt darba kārtību.

2. Ziņojums par Biznesa Vadības koledžas pētījumu "Finansiālais stress koledžu studentu vidū: dzimumu atšķirību izpēte saistībā ar sociāli ekonomiskajiem faktoriem".

Komitejas vadītājs aicina pētījuma autori Līgu Roķi-Reimati iepazīstināt ar pētījumu. L. Roķe-Reimate iepazīstina ar pētījuma autoru komandu, norāda, ka atsevišķas prezentācijas daļas prezentēs Alisa Lāce, Lāsma Balceraite un Anita Lasmane. L. Roķe-Reimate informē, ka pirms gandrīz diviem gadiem Biznesa vadības koledžā piecu pētnieču komanda veica pētījumu par koledžas studentu finanšu pratību, psiholoģiskos faktoros, kas ietekmē finanšu pratību. Pētījumā apvienotas ekonomikas un psiholoģijas zinātnes, vērtējot gan praktiskās prasmes, gan to, kādi apstākļi un kā ietekmē cilvēkus, kā ārējie apstākļi maina finanšu pratību un kas ir lielākie riski. Pētījuma rezultātus plānots izmantot Biznesa vadības koledžas kursu pilnveidei un attīstībai, kā arī jaunām iniciatīvām sabiedrības finanšu pratības veicināšanai.

Aptaujājot studentus, ņemti vērā tādi faktori kā aprūpē esošie bērni, ģimenes ienākumi, pastāvīga nodarbinātība un citi, kas palīdz novērtēt apstākļus, kas ietekmē cilvēka spējas un iespējas apzināti domāt par savām finansēm. Dzimumu atšķirības novērojamas atsevišķos paradumos, piemēram, vairāk uzkrājumus veido vīrieši, savukārt rēķinus laikus vairāk apmaksā sievietes. Aptaujas laikā lielāks skaits sieviešu mainīja viedokli par savu finanšu pratību, beigās sevi novērtējot sevi zemāk kā sākumā. Finanšu noturības skalā, kurā respondentiem tika lūgts novērtēt sagatavotību finanšu satricinājumiem, bija novērojams, ka kopumā vīrieši savu situāciju vērtē optimistiskāk, sievietēm novērojami augstāki finanšu noturības riski, kas īpaši palielinās respondentēm bez pastāvīgas darba vietas. Vērtējot finanšu stresa rādītājus, vispārīgie rezultāti šķiet līdzīgi, tomēr ir būtiskas atšķirības galējos indikatoros – ļoti augstu finanšu stresu novērtēja lielākoties sievietes, bet ļoti zems stresa novērtējums bija galvenokārt vīriešiem, turklāt respondentiem bez augstākās izglītības stresa rādītāji bija augstāki.

L. Rože-Reimate norāda, ka apzinātība ir psiholoģijas termins, ko iespējams lietot arī runājot par finanšu pratību, jo tas nenozīmē, ka cilvēks ir apzinīgs jeb ar augstu pienākuma apziņu, bet gan, ka lēmumus pieņem izsverot ieguvumus un zaudējumus, un nepakļaujas impulsiem.

A. Lasmane informē par pētījumā iegūto datu pielietojumu praksē. Apzinoties, ka mazaizsargātajām grupām ir nepieciešams lielāks atbalsts un dažādas attīstības programmas, pirms ieviešanas jāveido fokusgrupas aptaujājot mērķauditoriju, lai iespējams precīzāk sagatavot mācības un materiālus un attīstīt tieši tās prasmes, kuras ir visvairāk vajadzīgas. Pētniece norāda, ka arī nepieciešams programmas pielāgot dažādām vecuma grupām un citiem socioekonomiskajiem faktoriem.

A. Lāce un L. Balceraite informē par pieredzi sadarbojoties ar Latvijas Banku, kas iezīmējusi vajadzību atrast mērķa grupas motivāciju vai, ja šādas skaidras motivācijas nav, tad nepieciešams vairāk strādāt ar mērķa grupu, lai programmām būtu nozīme un jēga. L. Balceraite norāda, ka finanšu pratība ir īpaši nozīmīga, ja valstī vai pasaulē notiek kādas būtiskas izmaiņas vai situācijas, kā piemēru minot iespēju izlietot uzkrāto pensiju otro līmeni pirms termiņa. Vairākas privātās bankas un arī Latvijas Banka rīko regulārus pasākumus, apmācības finanšu pratībai, tomēr pastāv bažas, vai šie pasākumi ir pietiekami pieejami un populāri.

I. Ielīte komentē, ka finanšu stresa augstie rādītāji ietekmē arī demogrāfiju, nedrošos apstākļos mazinot dzimstību, tāpat arī norāda, ka, lai gan finanšu pratības pasākumos mazaizsargātās sabiedrības grupas plānotas kā prioritāri sasniedzamas, tomēr faktiski tās netiek pietiekami iesaistītas, tāpēc nepieciešams turpmāk vairāk pievērst uzmanību tam, kā šīs grupas tiek uzrunātas.

Komitejas vadītājs jautā pētniecēm par plānotajām rīcībām pētījuma rezultātu ieviešanai praksē un ieteikumiem publiskajām institūcijām. L. Rože-Reimate skaidro, ka daļa no rezultātiem jau iekļauta studiju kursā “Finanses un kredīts”, kā arī tiek plānots nākamais pētījums tieši par veicināšanas programmām un to pielāgošanu augstskolas vajadzībām. Publiskās pārvaldes loma būtu veicināt izglītības un izpratnes programmas plašākai sabiedrībai, īpaši pētījumā iezīmētajām mazaizsargātajām grupām.

Komitejas vadītājs pateicas pētniecēm par ziņojumu un aicina komitejas locekļus aktīvi izmantot iegūto informāciju darbā.

Vienojas: sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

3. Aktuālā informācija par LM projektu “Izvērtējumi pierādījumos balstītas sociālās politikas pilnveidei”.

Komitejas vadītājs aicina A. Juškāni informēt par projekta aktualitātēm.

A. Juškāne prezentē projekta galvenās prioritātes – veikt pētījumus un izvērtējumus darba un privātās dzīves līdzsvaram, un organizēt komunikācijas kampaņu par vienlīdzīgu iespēju veicināšanu un diskriminācijas novēršanu. Šobrīd aktīvi tiek īstenota komunikācijas kampaņa “Nolaid sliekšni”, kas plānota divu gadu garumā un īpaši vērsta uz sabiedrību reģionos, kur

piekļuve informācijai un atbalsta mehānismiem var būt ierobežota. Pirmā kampaņas fāze ir sabiedrības iesaiste un aktīva informēšana ar digitālajām un publiskās telpas reklāmām, vebināriem darba devējiem, bet otrā fāze būs vairāk vērsta uz izpratnes un empātijas veidošanu, sabiedrības iesaisti un klātienes pasākumiem. Vebināri pieejami LM YouTube kanālā arī pēc to norises, kā arī tiks veidota atsevišķa vietne nolaidslieksni.lv. Projektā kopā ir vismaz piecpadsmit pētījumu un izvērtējumu par dažādām jomām, šobrīd veikts pētījums par neformālo aprūpētāju situāciju Latvijā, un pētījums par mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta vērtību aktualizēšanu. Izstrādē ir jau trīs nākamie pētījumi – par vardarbības izplatību darba vidē, par sociālā atbalsta nodrošināšanu un tā pilnveides iespējām pašvaldībās, kā arī aktīvās darba tirgus politikas izvērtējums.

Komitejas vadītājs pateicas A. Juškānei par prezentāciju, un tā kā komitejas locekļiem jautājumu nav, aicina pieņemt sniegto informāciju zināšanai.

Vienojas: sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

4. Citi jautājumi

Komitejas vadītājs aicina Komitejas locekļus izteikties par aktuālām tēmām sadaļā “Citi jautājumi”. E. Kalniņa jautā, vai plānots informēt arī par projektu “Vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas veicināšana”. A. Gaile informē, ka LM īstenotie projekti regulāri piedalās Komitejas sēdēs ar ziņojumiem, un ka ir paredzēts nākamajā Komitejas sēdē izskatīt tieši šī projekta aktualitātes. E. Kalniņa komentē, ka būtu noderīgi zināt par projektu aktivitātēm pirms tās notiek, lai varētu sagatavoties iepirkumiem vai citiem pasākumiem jau laikus. D. Jakaite skaidro, ka visi iepirkumi atrodami ministrijas mājas lapā un publisko iepirkumu datu bāzē, aicina komitejas locekļus sekot līdzī un pieteikties konkursos, un piedāvā pievienot visus jaunumu e-pastu saņemšanas sarakstam.

Komitejas vadītājs dod vārdu I. Ielītei, kura informē par iniciatīvu izdarīt grozījumus Mātes un bērna plānā, lai tas atspoguļotu atjaunoto pieeju mākslīgās apaugļošanas vecuma ierobežojumiem. I. Ielīte pauž gatavību atbalstīt citas likumdošanas iniciatīvas, ja ministrijai vai kādam citam tādas ir, un tām nepieciešama NVO iesaiste. Komitejas vadītājs informē, ka lēmumi par politikas iniciatīvām vēl nav pieņemti, un visticamāk maijā demogrāfijas lietu padome būs gatavi pievērsties šiem jautājumiem. Ž. Zvaigzne informē, ka šobrīd izskatīšanai uz Ministru kabineta tiek virzīts Ministru kabineta rīkojuma projekts “Par likumprojekta "Par valsts budžetu 2027. gadam un budžeta ietvaru 2027., 2028., 2029. un 2030. gadam” sagatavošanas grafiku” un tad sekos valsts budžeta sagatavošanas process, tai skaitā publiskā sektora izdevumu pārskatīšanas process, kuras mērķis ir nodrošināt efektīvu un ekonomisku publisko līdzekļu izmantošanu un radīt iespējas pārdalīt resursus valdības noteiktajām prioritātēm.

I. Ielīte skaidro otru priekšlikumu pievienot Komitejas sastāvā Latvijas Bankas pārstāvi, jo līdz šim organizācijai veidojusies laba sadarbība tieši demogrāfijas, atalgojuma caurspīdības un citu

saistītu jautājumu aktualizēšanā. Komitejas vadītājs norāda, ka vēl iepriekšējā nedēļā Ministru prezidente valdības sēdē uzsvērusi, ka Latvijas Banka nav politikas veidotājs, bet gan vērtētājs, tomēr apspriest pievienošanu Komitejai noteikti var, jo iespējams ir pienācis laiks kopumā pārvērtēt Komitejas sastāvu, vai nav nepieciešamas izmaiņas.

Komitejas vadītājs pateicas komitejas locekļiem par darbu un atgādina, ka šogad plānotas piecas komitejas sēdes, no kurām nākamā iecerēta jūnija pirmajā pusē.

Visas sanāksmē sniegtās prezentācijas būs pieejamas LM tīmekļvietnē pie [Komitejas sadaļas](#).

Vienojas: sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

Sanāksmi slēdz plkst. 16:40

Sanāksmes vadītājs

I. Alliks.

Sanāksmes protokolētāja

Z. Pūpola

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu